

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาความสามารถทางการประเมิน
ของครูโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขอนแก่น เขต 4

THE DEVELOPMENT OF TRAINING COURSE TO DEVELOP THE ABILITY
OF EFFECTIVE EVALUATION OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS IN KHONKAEN
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4

นางเปรมใจ ลุนพรหม¹

MRS. PREMjai LOONPROM

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2558

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถทางการประเมินของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาความสามารถทางการประเมินของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 286 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi sampling) เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มี 3 ระยะ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1) การวิเคราะห์ข้อมูลขั้นพื้นฐาน ความต้องการจำเป็น (Needs assessments) กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในด้านการวัดและประเมินผลในระดับปานกลางและเนื้อหาที่ต้องการเข้ารับการพัฒนา 3 อันดับแรกคือ 1) ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลการศึกษา 2) การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อการเขียนข้อสอบ 3) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการศึกษา

2) การสร้างและพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมโดยผ่านขั้นตอนการสนทนากลุ่ม (Focus group) พบว่า โครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของโครงสร้างหลักสูตรในภาพรวม เท่ากับ .99

3) การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมโดยการประชาพิจารณ์ (Public Hearings) พบว่าผู้มีส่วนได้เสียมีความพึงพอใจมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ของหลักสูตร ร้อยละ 99.06

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

ABSTRACT

The objectives of research were 1) to study the needs of education ability development in the ability of primary school teachers in Khonkaen Primary Educational Service Area Office 4. 2) to develop a training course for the teachers stated above R&D research method with 3 stages of operation was used. The results were as follow :

Regarding the needs assessment, it was found that 76.92 percent. of the teachers have Knowledge and evaluation skills at the middle level and needed training and development. The top priority was making and getting Quality tools. The second one was curriculum analysis and making tests. The last was adequate knowledge and solid foundation of educational measurement and evaluation.

After gathering all information needs, the on-the-job-training course with 12 hours Workshop was developed. It was tried and tested through R&D method. The suitability of the training course was at 4.80 by average which was quite high with IOC of .99.

Satisfactions was tested in 4 aspects and found at 4.62 by average which respective ranks as follow: 1) usefulness 2) suitability 3) correct and comprehensiveness 4) utilization.

Regarding the possibility of the training course, it was found and ranked respectively as follow : 1) correct and comprehensiveness 2) suitability 3) usefulness 4) utilization. On the whole, the possibility was high with 99.06 percent.

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ เพราะการศึกษาเป็นการนำบุคคลเข้าสู่กระบวนการดำรงชีวิตในสังคม นำไปสู่สังคมที่เข้มแข็ง มีเอกภาพ เพราะถ้าสมาชิกของสังคมมีคุณภาพจะช่วยสร้างประโยชน์ให้กับสังคมที่ตนอาศัย ในการจัดการศึกษาให้เกิดคุณภาพจำเป็นที่จะต้องมีการประเมินผลการศึกษา เพื่อควบคุมและตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพราะการประเมินผลการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนด การพัฒนาการศึกษาอย่างมีคุณภาพจะเป็นที่น่าเชื่อถือและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดตามเป้าหมาย ผู้บริหารจึงมีหน้าที่และบทบาทสำคัญในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถทางการประเมิน (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2544)

การฝึกอบรมถือเป็นรูปแบบหนึ่งในการเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงาน เพราะการฝึกอบรมเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนอย่างเป็นระบบ เป็นการให้การศึกษาตลอดชีวิตสำหรับ ทุกคน เช่นเดียวกับการศึกษา การฝึกอบรมที่ดีจะต้องสามารถทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางที่พึงประสงค์ เกิดประโยชน์ต่อบุคคล ในด้านการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ความคิด การวิเคราะห์และการตัดสินใจ เพื่อการสร้างทัศนคติที่ดีต่องานที่ทำ และช่วยเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคคล ทำให้เกิดความมั่นใจต่อการพัฒนาหรือการปรับปรุงการปฏิบัติงาน ในการฝึกอบรมเพื่อให้สามารถดำเนินการ

บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้นั้น จำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ฝึกอบรม ที่มีประสิทธิภาพ เพราะหลักสูตรฝึกอบรม ที่มีประสิทธิภาพจะสามารถพัฒนาคนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางที่ต้องการได้ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2545)

จากที่กล่าวมาในเบื้องต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาความสามารถทางการประเมินของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ขึ้น เพื่อให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพสำหรับเสริมสร้างความสามารถทางการประเมินให้แก่ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 อย่างยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถทางการประเมิน ของครูโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาความสามารถทางการประเมินของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ระยะที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลขั้นพื้นฐาน

1) ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

(1) ประชากร ได้แก่ ครูประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 1,475 คน

(2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 286 คน

2) ขอบเขตด้านเนื้อหาสาระ

เนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถทางการประเมิน ดังนี้

- (1) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการศึกษา
- (2) เครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลการศึกษา
- (3) การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อการเขียนข้อสอบ
- (4) การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
- (5) การเขียนข้อสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย
- (6) รูปแบบของข้อสอบแบบเลือกตอบ
- (7) สถิติเบื้องต้นสำหรับการวัดและประเมินผลการศึกษา
- (8) คะแนน การให้คะแนนและจรรยาบรรณของผู้ประเมิน

3.2 ระยะที่ 2 สร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

1) ขอบเขตด้านเนื้อหาสาระ

เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการจัดลำดับความถี่ของความสำเร็จตามความต้องการจำเป็น โดยเลือกลำดับความสำคัญลำดับที่ 1-3 ในขั้นตอนที่ 1 มาจัดสร้างโครงร่างหลักสูตรตามลำดับขั้นตอนกระบวนการวิจัย มาพิจารณากำหนดเป็นเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับความต้องการ จำเป็นของกลุ่มเป้าหมายที่ประสงค์จะเข้ารับการฝึกอบรม

2) ขอบเขตด้านกระบวนการ มี 2 ขั้นตอน คือ

(1) การสร้างโครงร่างหลักสูตร โดยนำข้อมูลที่ได้จากการจัดลำดับความถี่ของความสำเร็จตามความต้องการจำเป็น โดยเลือกลำดับความสำคัญลำดับที่ 1-3 ในขั้นตอนที่ 1 มาจัดสร้างโครงร่างหลักสูตร

(2) การประเมินโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม โดยการนำหลักสูตรฝึกอบรมทั้งฉบับร่างที่สร้างขึ้น มาประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตร โดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus group) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน

3.3 ระยะเวลาที่ 3 ประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม

1) ด้านกลุ่มเป้าหมาย ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นครูที่มีความสนใจที่จะเข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 20 คน

2) ด้านกระบวนการ เป็นการนำหลักสูตรที่ได้รับการพัฒนาแล้วมาประชาพิจารณ์ (Public Hearings) โดยผู้มีส่วนได้เสียเพื่อตรวจสอบความพึงพอใจและความเป็นไปได้ของหลักสูตร

3) ด้านระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

กำหนดระยะเวลาการฝึกอบรมตลอดหลักสูตร 2 วัน วันละ 6 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ได้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถทางการประเมินของครูที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา

2. หน่วยงานต้นสังกัดสามารถนำหลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปใช้ฝึกอบรมบุคลากรในสถานศึกษาอื่น ๆ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

3. เป็นแนวทางให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวิจัยและพัฒนางานด้านการจัดการศึกษา สำหรับสถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่นๆ ต่อไป

5. วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลขั้นพื้นฐาน

1) ประชากร ได้แก่ ครูประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ที่ทำการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ในปีการศึกษา 2557 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด,

2545:43) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 286 คน

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดใช้แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถทางการประเมิน (Needs assessments) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ เพศ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert) (ธนบดี นันทะ, 2555) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด สอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นที่ประสงค์จะเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการศึกษา ใน 8 เรื่อง ดังนี้

- (1) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการศึกษา
- (2) เครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลการศึกษา
- (3) การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อการเขียนข้อสอบ
- (4) การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
- (5) การเขียนข้อสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย
- (6) รูปแบบของข้อสอบแบบเลือกตอบ
- (7) สถิติเบื้องต้นสำหรับการวัดและประเมินผลการศึกษา
- (8) คะแนน การให้คะแนนและจรรยาบรรณของผู้ประเมิน

ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการจัดลำดับความถี่ในลำดับที่ 1-3 ในขั้นตอนที่ 1 คือ 1) ความรู้เกี่ยวกับเรื่องของเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลการศึกษา 2) การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อการเขียนข้อสอบ 3) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลศึกษามาสร้างโครงสร้างหลักสูตรเป็นการฝึกอบรมเฉพาะเรื่อง (On the job training) (จกกลณี ชูติมาเวรินทร์ 2544 : 35) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การสร้างโครงสร้างและองค์ประกอบของหลักสูตรและการประเมินโครงสร้างหลักสูตร โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus group) ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

1) เครื่องมือที่ใช้ มี 2 แบบ คือ (1) แบบประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตร มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด และ (2) แบบประเมินความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตร (IOC) เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ได้แก่ สอดคล้อง ไม่น่าใจและไม่สอดคล้อง

2) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 3 การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม โดยการประชาพิจารณ์ (Public Hearings) จากกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย จำนวน 20 คน โดย เพื่อประเมินความพึงพอใจและความเป็นไปได้ในการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้

- 1) กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูวิชาการและครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนเขื่อนอุบลรัตน์ ที่มีความประสงค์

จะเข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 20 คน

2) เครื่องมือที่ใช้ มี 2 ฉบับ คือ (1) แบบประเมินความพึงพอใจและความเหมาะสมของหลักสูตร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด สอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจและความเหมาะสมของเนื้อหาในหลักสูตร (2) แบบประเมินความเป็นไปได้ของหลักสูตร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 2 ระดับ คือ เห็นด้วย และ ไม่เห็นด้วย สอบถามเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการนำหลักสูตรไปใช้

3) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 76.92 มีความรู้ในด้านการวัดและประเมินผลในระดับปานกลาง และเนื้อหาที่ต้องการได้รับการพัฒนา 3 อันดับแรก คือ 1) ความรู้เกี่ยวกับเรื่องของเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลการศึกษา 2) การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อการเขียนข้อสอบ 3) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการศึกษา

6.2 ผลจากการพัฒนาหลักสูตร จากการประเมินโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน ใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus group) พบว่า โครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมในภาพรวมเฉลี่ย 4.80 อยู่ในระดับความเหมาะสม มากที่สุด มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของโครงสร้างหลักสูตรในภาพรวม เท่ากับ .99

6.3 ผลจากการประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม โดยกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย จำนวน 20 คน ใช้กระบวนการประชาพิจารณ์ (Public Hearings) ประเมินความพึงพอใจ 4 ด้าน คือ 1) ด้านความถูกต้องและความครอบคลุมของหลักสูตร 2) ด้านความเหมาะสมของหลักสูตร 3) ด้านความเป็นประโยชน์ของหลักสูตร และ 4) ด้านการนำไปใช้ พบว่าภาพรวม เฉลี่ย 4.62 อยู่ในระดับ ความพึงพอใจมากที่สุด โดยพบว่าด้านความเป็นประโยชน์ของหลักสูตร มีค่าความพึงพอใจมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความถูกต้องและความครอบคลุมของหลักสูตรและทุกด้านมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ผลการประเมินความเป็นไปได้ของหลักสูตร 4 ด้าน คือ 1) ด้านความถูกต้องและความครอบคลุมของหลักสูตร 2) ด้านความเหมาะสมของหลักสูตร 3) ด้านความเป็นประโยชน์ของหลักสูตร 4) ด้านการนำไปใช้ พบว่า ภาพรวมเฉลี่ยในทุกด้านมีความเป็นไปได้ ร้อยละ 99.06

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัย พบประเด็นสำคัญสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

7.1 จากการศึกษาความต้องการจำเป็น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะการประเมินในระดับปานกลาง และต้องการได้รับการพัฒนา 3 อันดับแรก คือ 1) ความรู้เกี่ยวกับเรื่องของเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลการศึกษา 2) การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อการเขียนข้อสอบ 3) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการศึกษา ผลปรากฏเช่นนี้สามารถอภิปรายได้ว่า

ครูโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ส่วนมากยังขาดความรู้และประสบการณ์ในด้านการวัดและประเมินการศึกษาและมีความต้องการที่จะเข้ารับการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เนื่องมาจากไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดฝึกอบรมด้านนี้โดยตรง หรือเมื่อมีหน่วยงานอื่นจัดฝึกอบรมก็มีเพียงครูวิชาการหรือครูวัดผลการศึกษาเป็นผู้เข้ารับการพัฒนาและไม่ได้ขยายผลต่ออาจเนื่องจากเวลาไม่เพียงพอหรือขาดความรู้ความเข้าใจ ทำให้ครูส่วนใหญ่ขาดโอกาสที่จะได้รับการพัฒนา กอปรกับ เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลการศึกษาเป็นเนื้อหาที่ค่อนข้างซับซ้อน ทำให้ครูส่วนมากไม่สนใจที่จะศึกษาอย่างจริงจัง เป็นสาเหตุของการขาดความรู้ความเข้าใจและความสามารถทางการประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิมล ว่องวานิช ที่พบว่ากลุ่มครูนักปฏิบัติการส่วนมากมีปัญหาในด้านความสามารถทางการประเมิน สอดคล้องกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ที่กล่าวไว้ในหลักการและเหตุผลในการอบรมว่า ครูส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจและมีความสามารถในการประเมินไม่เพียงพอ

7.2 จากการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม โดยการจัดทำโครงร่างหลักสูตรนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตร โดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus groups) พบว่า โครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสม ในภาพรวมเฉลี่ย 4.80 อยู่ในระดับความเหมาะสม มากที่สุด มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของโครงร่างหลักสูตรในภาพรวม เท่ากับ .99 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบประเด็นสำคัญ โดยสามารถอภิปรายผลได้ตามลำดับ ดังนี้

1) หลักการและเหตุผล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า การแสดงภาพความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาหลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นที่สำรวจได้จากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งครูมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถทางการประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดมีความชัดเจนและครอบคลุมใน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านความพึงพอใจ และด้านความสามารถทางการประเมิน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคคลในองค์กรมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะความชำนาญตลอดจนมีเจตคติที่ดีสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว

3) เนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ในการออกแบบกรอบเนื้อหาในการฝึกอบรม มีความสอดคล้องและตรงกับความต้องการจำเป็นที่สำรวจ

4) กิจกรรมการฝึกอบรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่สร้างขึ้นได้ออกแบบกิจกรรมการฝึกอบรม โดยคำนึงถึงการบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม เลือกรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสองทาง เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญและมีทัศนคติที่ดี มีกิจกรรมที่หลากหลาย ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เสริมสร้างเจตคติและความพึงพอใจต่อการพัฒนาความสามารถทางการประเมิน โดยพบว่าการออกแบบกิจกรรมให้ดำเนินการอย่างเป็นกันเอง ไม่ตึงเครียด ตลอดจนผู้ดำเนินกิจกรรมหรือวิทยากรมีความเป็นกันเอง สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เข้ารับการอบรมที่เป็นผู้ใหญ่ที่ดีในบรรยากาศแบบไม่เป็นทางการ

5) สื่อประกอบการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่าหลักสูตรฝึก

อบรมที่สร้างขึ้นได้กำหนดให้สื่อที่หลากหลายในแต่ละหน่วยฝึกอบรม ได้แก่ ใบความรู้ ใบกิจกรรม เอกสารประกอบหน่วยฝึกอบรม เนื้อหาประกอบคำบรรยายด้วย Power Point เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาแต่ละหน่วย โดยพบว่าสื่อบุคคล ได้แก่ การเลือกวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสม สามารถกระตุ้นและจูงใจให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจ ความพึงพอใจและบรรลุตามเป้าหมายได้ดี

6) การประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่าหลักสูตรฝึกอบรมที่สร้างขึ้นได้พัฒนาเครื่องมือที่มีคุณภาพ ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม ประเมินในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถทางการประเมินและความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกอบรม เพื่อยืนยันประสิทธิผลที่ได้รับจากการฝึกอบรมตามหลักสูตร

7.3 จากการประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม โดยนำไปให้กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียในการใช้หลักสูตร จำนวน 20 คน ใช้กระบวนการประชาพิจารณ์ (Public Hearings) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจ 4 ด้าน คือ 1) ด้านความถูกต้องและความครอบคลุมของหลักสูตร 2) ด้านความเหมาะสมของหลักสูตร 3) ด้านความเป็นประโยชน์ของหลักสูตร และ 4) ด้านการนำไปใช้ พบว่าภาพรวมเฉลี่ย 4.62 อยู่ในระดับ ความพึงพอใจมากที่สุดและผลการประเมินความเป็นไปได้ของหลักสูตร 4 ด้าน คือ 1) ด้านความถูกต้องและความครอบคลุมของหลักสูตร 2) ด้านความเหมาะสมของหลักสูตร 3) ด้านความเป็นประโยชน์ของหลักสูตร 4) ด้านการนำไปใช้ พบว่า ภาพรวมเฉลี่ยในทุกด้านมีความเป็นไปได้ ร้อยละ 99.06 ผลที่ปรากฏเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่า หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถทางการประเมินของครูโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ที่พัฒนาขึ้นดำเนินการตามขั้นตอนกระบวนการวิจัย โดยเนื้อหาโครงสร้างหลักสูตรที่นำมาพัฒนาสอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานและความต้องการจำเป็น (Needs assessments) ของกลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจน ตลอดจนเนื้อหาที่นำมาจัดทำหลักสูตรไม่มากเกินไปและระยะเวลาในการฝึกอบรมมีความพอเหมาะกับความสนใจ เหมาะสมในการนำไปพัฒนาทักษะด้านความสามารถทางการประเมินกับให้ครูผู้สอน โดยมีข้อค้นพบจากการทำวิจัยครั้งนี้คือ การเลือกวิทยากรหรือผู้ดำเนินรายการที่มีประสบการณ์ และการศึกษาหลักสูตรฝึกอบรมก่อนนำไปใช้จะสามารถช่วยให้การจัดกิจกรรมบรรลุผลได้ดียิ่งขึ้น และในการจัดอบรมผู้เข้าอบรมควรมาด้วยความสมัครใจ สำหรับเวลาในการจัดกิจกรรมควรสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมและควรมีการติดตามผลหลังจากเสร็จสิ้นการอบรมจะช่วยให้ครูมีความสามารถทางการประเมินอย่างยั่งยืน จากผลการประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมทั้งฉบับแสดงให้เห็นว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นซึ่งผ่านกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus group) โดยผู้เชี่ยวชาญและเป็นที่ยอมรับโดยการประชาพิจารณ์ (Public Hearings) จากผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อประเมินความพึงพอใจและความเป็นไปได้ในการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ เป็นการยืนยันประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมทั้งฉบับที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นว่ามีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำไปใช้ในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี

8. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะและข้อค้นพบ (Fact Findings) จากการวิจัยและการอภิปรายผลแล้วสามารถสรุปได้ ดังนี้

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) หน่วยงานต้นสังกัดสามารถนำหลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้นไปพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถทางการประเมินให้แก่ครูในสังกัด เพื่อการประเมินทางการศึกษาจะมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

2) หน่วยงานต้นสังกัดสามารถปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมให้มีความกะทัดรัด โดยยึดหลักความยืดหยุ่นของหน่วยการฝึกอบรมและพิจารณาเลือกใช้หน่วยการเรียนรู้ที่ต้องการฝึกอบรม ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษา

3) หน่วยงานทางการศึกษา สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาความสามารถทางการประเมินของครูอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factor) ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในด้านการประเมินผลของสถานศึกษาต่อไป

8.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถทางการประเมินของครูในด้านอื่น ทั้ง 8 เรื่อง เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนให้ดีขึ้น

2) ควรมีการติดตามผลการนำความรู้ความเข้าใจและความสามารถของผู้เข้ารับการอบรมไปสู่การปฏิบัติที่สถานศึกษาอย่างชัดเจนเป็นระบบและต่อเนื่อง

9. บรรณานุกรม

จกกลณี ชูติมาเทวินทร์. (2544). การฝึกอบรมเชิงพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : พี.เอ.วี.พี.วิง.

ธนบดี นันทะ. (2555). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. ปริญญาโท ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (บริหารการศึกษา). ขอนแก่น :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ถ่ายเอกสาร.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สุริยาสาส์นจัดพิมพ์, 2545

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. (2556). โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาครูด้านการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผล. ถ่ายเอกสาร.

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2544). จิตวิทยาเพื่อการอบรมผู้ใหญ่ (Psychology for Training Adult). กรุงเทพฯ : ธีระป้อมวรรณกรรม.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2543). การวิจัยและพัฒนาระบบการประเมินผลภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพ และ มาตรฐานการศึกษา.

10. คำขอบคุณ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาความสามารถทางการประเมินของครูโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 4” สำเร็จได้เพราะผู้วิจัยได้รับความเมตตาอย่างสูงยิ่งจาก ดร.พา อักษรเสื่อ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.สำเร็จ ยุธชัย และ ดร.สังวาลย์ เพ็ญยุระ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษาทุกท่าน ที่ได้ให้คำปรึกษาและคำแนะนำ ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงใคร่ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.โกศล ศรีสังข์ ดร.ดร. ถวิล ลดาวัลย์ ดร. สุบรรณ มุขธระโกษา ดร.นัฐชยา เรืองสุวรรณ ดร.สมปอง ชาสิงห์แก้ว ดร.จำปา ไม่เศร่า ดร.ทองเหลือง คำภูเวียง และ ดร.ประพจน์ สิงหาบุตร ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยและโครงสร้างหลักสูตร ตลอดจนคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้วิทยากรต่าง ๆ ให้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณท่านผู้บริหารและคณะครูทุกท่านโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล และขอบพระคุณคณะครูในกลุ่มเพื่อนอุบลรัตน์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเข้าร่วมประชาพิจารณ์ หลักสูตรฝึกอบรมเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการसान ลุนพรหม ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลอุบลรัตน์และคณะครูโรงเรียนอนุบาลอุบลรัตน์ทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจในการศึกษาและให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลและร่วมในการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณทุกคนในครอบครัวที่เป็นกำลังใจ เป็นทุนทรัพย์ในการศึกษาในครั้งนี้ และนอกเหนือสิ่งอื่นใดขอขอบคุณความสำเร็จครั้งนี้บูชาคุณบิดามารดา ครูอาจารย์ ที่ปลูกฝังความคิดที่ติงามความมุ่งมั่นและความอดทน จนเป็นแสงสว่างนำทางให้ผู้วิจัยสามารถทำงานวิจัยให้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์